

KONTAKT:

Dr. Katarzyna Woniak:

katarzyna.woniak@cbh.pan.pl
tel: 030-48628545

Dr. Enrico Heitzer:

heitzer@gedenkstaette-sachsenhausen.de
tel: 03301-810916

ZENTRUM für HISTORISCHE FORSCHUNG BERLIN
der Polnischen Akademie der Wissenschaften
CENTRUM BADAŃ HISTORYCZNYCH
Polskiej Akademii Nauk w Berlinie

Stiftung **Gedenkstätte
und Museum
Sachsenhausen**
Gedenkstätten

Straße der Nationen 22
16515 Oranienburg
Telefon: 03301 / 200 - 0
Telefax: 03301 / 81 0928

Bundeszentrale für
politische Bildung

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

**GEDENKSTÄTTEN AN NS-VERBRECHEN
IN POLEN UND DEUTSCHLAND. VON
MAHNSTÄTTEN ÜBER ZEITHISTORISCHE
MUSEEN ZU TOURISMUSORTEN**

**MIEJSCA UPAMIĘTIENIA ZBRODNI
NARODOWOSOCJALISTYCZNYCH
W POLSCE I NIEMCZECH.
OD POMNIKÓW PRZESTROGI POPRZEC
WSPÓŁCZESNE MUZEA DO ATRAKCJI
TURYSTYCZNYCH**

**11.-13.
JUNI / CZERWCA
2015**

VERANSTALTUNGSORTE / MIEJSCA OBRAD

Gedenkstätte und Museum Sachsenhausen

Straße der Nationen 22
16515 Oranienburg
Collegium Hungaricum
Dorotheenstraße 12
10117 Berlin

11.06.2015 DONNERSTAG / CZWARTEK: GEDENKSTÄTTE SACHSENHAUSEN

15:30-17:00 Führung durch die Gedenkstätte Sachsenhausen / Orowadzenie po miejscu pamięci i muzeum Sachsenhausen

18:00-19:00 Eröffnungsvortrag / Wyktad inauguracyjny

Adam Krzemiński (Warszawa): Gedenkstätten an NS-Verbrechen in Deutschland und Polen und ihr Einfluss auf die Erinnerungskulturen beider Länder / Miejsca upamiętnienia w Polsce i w Niemczech i ich wpływ na kultury pamięci obu państw

Anschließend: Empfang / poczęstunek

12.06.2015 FREITAG / PIĄTEK: COLLEGIUM HUNGARICUM

09:00-09:30 Begrüßung / przywitanie

Robert Traba (Zentrum für Historische Forschung Berlin PAN)

Günter Morsch (Gedenkstätte und Museum Sachsenhausen)

09:30-11:30 Panel 1

Authentischer Ort - von der Überformung über das Denkmal zur Rekonstruktion? / Autentyczne miejsce - od deformacji poprzez pomnik do rekonstrukcji?

Kommentar & Moderation: Harald Schmid (Bürgerstiftung Schleswig-Holsteinische Gedenkstätten)

Jacek Młynarczyk (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu): Gedenkstätten als Basis der Erinnerung an die NS-Verbrechen und ihre Rolle in Polen und in Deutschland / Miejsca upamiętnienia jako podstawa pamięci o zbrodniach nazistowskich oraz ich rola w Polsce i w Niemczech

Gabi Dolff-Bonekämper (Technische Universität Berlin): Der Wandel der Gedenkstätten aus der Sicht der Denkmalpflege / Miejsca upamiętnienia z perspektywy konserwacji zabytków

Habbo Knoch (Universität Köln): Das Geschehene sichtbar machen. Historische Orte der NS-Verbrechen im digitalen Zeitalter / Zobrazowanie przeszłości. Historyczne miejsca zbrodni nazistowskich w epoce cyfrowej

11:30-13:00 Mittagspause / przerwa obiadowa

13:00-14:30 Panel 2

Aufgaben von Gedenkstätten: Von Orten des Gedenkens und der Trauer über zeithistorische Museen zu Orten des Massentourismus? / Zadania miejsc upamiętnienia: Od miejsc pamięci i żałoby poprzez historyczne muzea do miejsc masowej turystyki?

Kommentar & Moderation: Insa Eschebach (Mahn- und Gedenkstätte Ravensbrück)

Barbara Distel (München): Gedenkstätten als Orte zivilgesellschaftlicher Praxis / Miejsca upamiętnienia jako miejsca aktywności społecznej obywatelskiego

Tomasz Kranz (Państwowe Muzeum na Majdanku): Gesellschaftliche Funktionen und Bedeutungen

musealer Gedenkstätten in situ / Funkcje i znaczenia spoteczne muzeów pamięci in situ

Jörg Skribeleit (Gedenkstätte Flossenbürg): Flossenbürg: Von der Überformung und Verdrängung zur modernen Gedenkstätte / Flossenbürg: Od przekształceń i wyparcia do nowoczesnych miejsc upamiętnienia

14:30-15:00 Pause / przerwa

15:00-17:30 Panel 3

Politische Instrumentalisierung, Gegenwartsaffirmation, Theologisierung und offener Lernort / Polityczna instrumentalizacja, afirmacja współczesności, teologizacja i otwarte miejsce edukacji

Kommentar & Moderation: Detlef Garbe (Gedenkstätte Neuengamme)

Zofia Wóycicka (House of European History Brussels): Ehemalige Konzentrationslager als Bühne für die Ereignisse des Kalten Krieges / Byłe obozy koncentracyjne jako scena teatru zimnej wojny

Andrew Beattie (University of New South Wales Kensington): Gedenkstätten als Katalysatoren geschichtspolitischer Konflikte. Umstrittene Erinnerung und Konkurrenz der Opfer / Miejsca upamiętnienia jako katalizatory konfliktów historyczno-politycznych. Kontrowersyjna pamięć, presja moralna, konkurencja ofiar

Ljiljana Radonić (Justus-Liebig-Universität Gießen): Postsozialistische Gedenkmuseen und die neue historische Sinngebung in Europa / Postsocjalistyczne muzea pamięci i współczesne próby nadawania im nowych znaczeń w Europie

19:00 – Filmabend / wieczór filmowy

„Vom Wunder des Überlebens“ / „Dotknięcie Aniota“, Dokumentarfilm D/PL 2015 von Marek Pawtowski

Anschließend: Diskussion mit der Produzentin Małgorzata Walczak / po pokazie dyskusja z producentką filmu

Moderation: Enrico Heitzer (Gedenkstätte und Museum Sachsenhausen)

13.06.2015 SAMSTAG / SOBOTA: COLLEGIUM HUNGARICUM

09:00-10:30 Panel 4

Vermittlung und Pädagogik: Von der Betroffenheit über die Aufklärung zur Menschenrechtspädagogik? / Przekaz i pedagogika: Od żałoby poprzez miejsce pamięci wiedzy do działań na rzecz ochrony praw człowieka

Kommentar & Moderation: Thomas Lutz (Topographie des Terrors)

Renata Kobylarz-Buta (Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu): Gedenkstätten als außerschulische Lernorte / Miejsca upamiętnienia jako pozaszkolne miejsca edukacji

Hans-Christian Jasch (Gedenkstätte Haus der Wannsee-Konferenz): Erfahrungen der Gedenk- und Bildungsstätte Haus der Wannsee-Konferenz bei der Herstellung von Gegenwartsbezüge durch die Thematisierung von Menschenrechtsfragen / Doświadczenia miejsca upamiętnienia i edukacji

Domu Konferencji w Wannsee przy tworzeniu współczesnych odniesień do praw człowieka

Michał Niezabitowski (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa): Die Dauerausstellung „Krakau. Besatzung 1939-1945“ in der Emailfenfabrik. Der Mythos des Wawel-Drachen im zeitgenössischen musealen Narrativ / Fabryka Emalia - „Kraków Czas Okupacji 1939 - 1945“. Mit Smoka wawelskiego we współczesnej narracji w Muzeum

10:30-11:00 Pause / przerwa

11:00-12:30 Panel 5

Zeitzeugen und Generationswechsel / Świadkowie historii i zmiana pokoleń

Kommentar & Moderation: Katarzyna Woniak (Zentrum für Historische Forschung Berlin PAN)

Piotr Filipkowski (Instytut Filozofii i Socjologii PAN): Post-Erinnerungsorte? Lagermuseen nach dem Tod von Zeitzeugen. Eine soziologische Perspektive / Miejsca post-pamięci? Muzea pobożowe po odejściu świadków historii. Spojrzenie socjologa

Gabriele Hammermann (KZ-Gedenkstätte Dachau): Gedenkstätte als Nachbar? Lokale und regionale Auseinandersetzungen mit den ehemaligen KZ / Miejsca upamiętnienia jako sąsiad? Lokalne i regionalne spojrzenia na byłe obozy koncentracyjne

Kamila Dąbrowska (Muzeum Historii Żydów Polskich): Nostalgie und Rückkehr zu einer nicht existenten Vergangenheit. Der Marsch der Lebenden im Kontext jüdischer Polenreisen / Nostalgia i powrót do nieistniejącej przeszłości.

Marsz Żywych w kontekście żydowskich przyjazdów-powrotów do Polski

12:30-13:30 Abschlusspodium / Dyskusja podsumowująca

Gedenkstätten vor neuen Herausforderungen / Miejsca upamiętnienia wobec wyzwań przyszłości
Moderation / Moderacja: Bernd Faulenbach (Ruhr-Universität Bochum)

Teilnehmer / Uczestnicy:

Robert Traba (Zentrum für Historische Forschung Berlin PAN)

Günter Morsch (Gedenkstätte und Museum Sachsenhausen)

Heidemarie Uhl (Österreichische Akademie der Wissenschaften)

Die Konferenz wird aus Mitteln der Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit und der Bundeszentrale für Politische Bildung finanziert / Konferencja finansowana przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Bundeszentrale für Politische Bildung

Im Rahmen der Konferenz werden Gemälde der Malerin Agnieszka Wróbel zum Vernichtungslager Treblinka ausgestellt / W trakcie konferencji zaprezentowane zostaną obrazy malarki Agnieszki Wróbel dotyczące obozu zagłady w Treblince

Die Konferenz wird simultan übersetzt (deutsch-polnisch) / Konferencja będzie tłumaczona symultanicznie (język polski i niemiecki)